

Zadeva C-948/19

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

31. december 2019

Predložitevno sodišče:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče Litve)

Datum predložitvene odločbe:

30. december 2019

Vlagateljica kasacijske pritožbe (tožeča stranka):

UAB „Manpower Lit“

Druge stranke v postopku (tožene stranke):

E. S.

M. L.

M. P.

V. V.

R. V.

Predmet tožbe v postopku v glavni stvari

Kasacijska pritožba se nanaša na preučitev razlage in uporabe pravil materialnega prava, ki ureja načelo enakega plačila delavcem, zaposlenim pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela (v nadaljevanju: začasnim delavcem), in redno zaposlenim delavcem podjetja uporabnika.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen na podlagi člena 267(3) PDEU, z njim pa se zahteva razlaga člena 1(2) in (3) ter člena 5(1) Direktive

2008/104/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o delu prek agencij za zagotavljanje začasnega dela (UL 2008, L 327, str. 9) (v nadaljevanju: Direktiva 2008/104).

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Kakšno vsebino bi bilo treba pripisati pojmu „javno podjetje“ iz člena 1(2) Direktive 2008/104? Ali je treba agencije Evropske unije tako kot [Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE)] šteti za „javna podjetja“ v smislu Direktive 2008/104?

2. Za katera subjekta (agencija za zagotavljanje začasnega dela, podjetje uporabnik, vsaj eden od njiju ali morda oba) velja v skladu s členom 1(2) Direktive 2008/104 merilo opravljanja gospodarske dejavnosti? Ali je treba področja delovanja in nalog EIGE, kot so opredeljena v členih 3 in 4 Uredbe (ES) št. 1922/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006, šteti za gospodarske dejavnosti, kot je ta pojem opredeljen (razumljen) v smislu člena 1(2) Direktive 2008/104?

3. Ali je mogoče člen 1(2) in (3) Direktive 2008/104 razlagati tako, da se lahko z njim iz uporabe Direktive izključi tiste javne in zasebne agencije za zagotavljanje začasnega dela ali podjetja uporabnike, ki niso vključeni v razmerja, navedena v členu 1(3) Direktive, in v gospodarske dejavnosti, omenjene v členu 1(2) Direktive?

4. Ali je treba določbe člena 5(1) Direktive 2008/104, ki se nanašajo na pravice delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, do osnovnih delovnih pogojev in pogojev zaposlitve, zlasti v zvezi s plačilom, v celoti uporabljati za agencije Evropske unije, za katere veljajo posebna delovnopravna pravila Unije ter člena 335 in 336 PDEU?

5. Ali pravo države članice (člen 75 litovskega zakonika o delovnih razmerjih), v skladu s katerim so bile prenesene določbe člena 5(1) Direktive 2008/104 za vsa podjetja, ki uporabljajočasne delavce (vključno z institucijami EU), krši načelo upravne avtonomije institucije EU, določeno v členih 335 in 336 PDEU, ter pravila, ki urejajo izračun ter izplačilo plač in so določena v Kadrovskih predpisih za uradnike Unije?

6. Ali je mogoče ob upoštevanju dejstva, da vsa delovna mesta (položaji), na katera delavce neposredno zaposli EIGE, vključujejo naloge, ki jih lahko izvajajo izključno tisti delavci, ki delajo v skladu s Kadrovsnimi predpisi za uradnike Unije, za zadevna delovna mesta (položaje) delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, šteti, da so „ist[a] delovn[a] mest[a]“ v smislu člena 5(1) Direktive 2008/104?

Navedene določbe prava Unije

Člena 335 in 336 PDEU

Uvodna izjava 12, člen 1(1), (2) in (3), člen 2 in člen 5(1) Direktive 2008/104

Člena 3 in 4 Uredbe (ES) št. 1922/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o ustanovitvi Evropskega inštituta za enakost spolov (UL 2006, L 403, str. 9)

Navedene določbe nacionalnega prava

Točki 3 in 5 člena 2 („Osnovni pojmi tega zakona“) ter člen 3 („Sklenitev pogodbe o začasnem delu, njena vsebina in iztek“) zakona o zaposlovanju s strani agencij za zagotavljanje začasnega dela Republike Litve z dne 1. maja 2013, ki je veljal do 1. julija 2017.

Člen 75(2) zakonika o delovnih razmerjih Republike Litve (v nadaljevanju: zakonik o delovnih razmerjih), ki je začel veljati 1. julija 2017, določa: „Agencija za zagotavljanje začasnega dela mora zagotoviti, da je plačilo začasnega delavca za delo, ki ga opravlja za podjetje uporabnika, vsaj tolikšno kot plačilo, ki bi se plačevalo, če bi podjetje uporabnik začasnega delavca najelo na podlagi pogodbe o zaposlitvi za isto delo, razen v primerih, v katerih začasni delavci, zaposleni na podlagi pogodb o zaposlitvi za nedoločen čas, sklenjenih z agencijami za zagotavljanje začasnega dela, prejemajo plačilo od agencij za zagotavljanje začasnega dela med posameznimi napotitvami in je stopnja tega plačila med posameznimi napotitvami enaka stopnji plačila, ki ga prejemajo med trajanjem posameznih napotitev. Podjetje uporabnik nosi podredno odgovornost za izpolnjevanje obveznosti plačevanja začasnega delavca za delo, ki ga opravlja za podjetje uporabnika, v višini, ki je vsaj tolikšna kot plačilo, ki bi se plačevalo, če bi podjetje uporabnik začasnega delavca najelo na podlagi pogodbe o zaposlitvi za isto delo. Pri izpolnjevanju svoje obveznosti mora podjetje uporabnik v primeru, da to zahteva agencija za zagotavljanje začasnega dela, zagotoviti informacije v zvezi s plačilom, plačanim ustrezni kategoriji delavcev, redno zaposlenih pri podjetju uporabniku.“

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Vlagateljica kasacijske pritožbe (tožeča stranka) v postopku v glavni stvari je zasebna družba z omejeno odgovornostjo (UAB) „Manpower Lit“ s sedežem v Litvi (v nadaljevanju: „Manpower Lit“), ki je ponudnica storitev zagotavljanja začasnega dela. EIGE, podjetje uporabnik, je tretja stranka v obravnavani zadevi.
- 2 Družba „Manpower Lit“ je bila izbrana ponudnica v postopku javnega razpisa za zagotavljanje storitev posredovanja začasnega osebja, ki ga je leta 2012 objavil EIGE, in je z EIGE sklenila pogodbo, katere tehnične specifikacije so na splošno

določale primere, v katerih EIGE potrebuje storitve začasnega osebja. Navedene specifikacije so določale tudi vrste in kategorije profilov potrebnega osebja ter tudi druge zaželenе zahteve in delovne pogoje. V skladu s pogoji, določenimi v postopku javnega naročila, je družba „Manpower Lit“ objavila natečaj za delovna mesta skladno s potrebami EIGE.

- 3 Tožene stranke v postopku v glavni stvari so z družbo „Manpower Lit“ sklenile pogodbe o začasnem delu. Družba „Manpower Lit“ se je zavezala k plačilu ustrezne urne postavke, ki je bila med trajanjem delovnega razmerja prilagojena.
- 4 V pogodbah o začasnem delu je bilo določeno, da tožene stranke delovne naloge opravljajo v korist podjetja uporabnika, ki ga imenuje delodajalec. K pogodbam o začasnem delu so bile priložene priloge, v katerih je bilo navedeno, da je EIGE podjetje uporabnik.
- 5 V pogodbah o začasnem delu toženih strank je bilo določeno, da veljajo pogodbe do poteka naročila podjetja uporabnika EIGE za zadevno delovno mesto. Tožene stranke so pri EIGE v skladu z navedenimi pogodbami opravljale različne naloge. Do 1. januarja 2019 je družba „Manpower Lit“ vsem toženim strankam odpovedala delovne pogodbe.
- 6 Tožene stranke, ki so zavzele stališče, da so jim dolgovani neizplačani zneski urnih postavk, so pri Darbo ginčų komisija (komisija za delovnopravne spore) vložile zahtevke za povračilo navedenih neizplačanih zneskov.
- 7 Z odločbo z dne 20. junija 2018 je komisija za delovnopravne spore, ki se je opirala na Direktivo 2008/104 in člen 75(2) zakonika o delovnih razmerjih, ugotovila, da je družba „Manpower Lit“ diskriminirala tožene stranke s tem, ko jim je izplačala nižje urne postavke od tistih, ki bi jih prejele, če bi jih zaposlil neposredno EIGE. Komisija za delovnopravne spore je sprejela odločbo v korist toženih strank.
- 8 Družba „Manpower Lit“ je pri Vilniaus miesto apylinkės teismas (okrožno sodišče v mestu Vilna) vložila tožbo zoper odločbo komisije za delovnopravne spore. Navedeno sodišče je z odločbo z dne 20. februarja 2019 tožbo tožeče stranke zavrnilo.
- 9 Družba „Manpower Lit“ je pri Vilniaus apygardos teismas (regionalno sodišče v mestu Vilna) vložila pritožbo zoper odločbo Vilniaus miesto apylinkės teismas (okrožno sodišče v mestu Vilna). Z odločbo z dne 20. junija 2019 je navedeno sodišče pritožbo zavrnilo.
- 10 Družba „Manpower Lit“ je pri predložitvenem sodišču vložila kasacijsko pritožbo.

Glavne trditve strank v postopku v glavni stvari

Trditve vlagateljice kasacijske pritožbe

- 11 Pritožnica trdi, da je pritožbeno sodišče napačno razlagalo in uporabilo Direktivo 2008/104 in člen 75(2) zakonika o delovnih razmerjih. S temi odločbami se usklajujejo pogoji plačila, in sicer ne za vse začasno in redno zaposlene delavce podjetja uporabnika, temveč specifično za tiste, ki opravljajo enako delo (opravljajo isto delo). Pritožnica trdi, da pojma „isto delovno mesto“ ni mogoče enačiti s pojmom „podobno delovno mesto“ ali „podobne naloge“ ali ga obravnavati istovetno.
- 12 Ne le, da tožene stranke za EIGE niso opravljale nalog, podobnih nalogam, ki jih je izvajalo redno zaposleno osebje EIGE, temveč so bile zahteve glede usposobljenosti, določene zanje, precej manjše od tistih, ki so veljale za redno zaposleno osebje. Poleg tega se je pravni status uslužbencev Unije bistveno razlikoval od statusa toženih strank, prav tako pa je bil drugačen postopek, ki je urejal njihovo zaposlitev za delo za podjetje uporabnika.
- 13 EIGE ne opravlja gospodarske dejavnosti v smislu člena 1(2) Direktive 2008/104, zato se zanj ta direktiva ne uporablja.
- 14 Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Unije in Kadrovskih predpisov za uradnike Unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi) ni mogoče uporabljati za tožene stranke (kot delavce, zaposlene pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela), ker niso uradniki ali drugi uslužbenci Unije. Delovnih mest, ki so jih zasedale tožene stranke, ni mogoče primerjati s tistimi, ki jih zaseda redno zaposleno osebje EIGE.

Trditve EIGE, tretje stranke v postopku v glavni stvari

- 15 Sodišča bi morala pri uporabi člena 5 Direktive 2008/104 in ustreznega nacionalnega prava presoditi, ali z uporabo Direktive 2008/104 v zvezi z nediskriminatornim plačilom niso kršena druga določila prava Unije. Sodišče Evropske unije je večkrat ugotovilo, da morajo nacionalna sodišča odločiti o tem, ali je določeni delodajalec javni organ in kako se lahko delovnopravne določbe Unije uporabljajo za navedenega delodajalca.
- 16 Razlaga sodišč v zvezi z nediskriminatornim plačilom in njena uporaba za agencijo Unije je tudi ob upoštevanju razširitve uporabe načela o prepovedi diskriminacije na trgu nezdružljiva z določbami prava Unije.
- 17 Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom)

št. 966/2012 prepoveduje prenos nalog na osebe, ki ne delajo na podlagi Kadrovskih predpisov. EIGE je delodajalec javnega sektorja, ki ima posebne pravice in obveznosti, določene s Pogodbo DEU in Kadrovskimi predpisi, pravila, ki urejajo njegove prihodke in odhodke, pa so določena v prej omenjeni Uredbi 2018/1046.

Trditve toženih strank

- 18 Stališče, ki ga je zavzela vlagateljica kasacijske pritožbe glede pomena člena 75(2) zakonika o delovnih razmerjih, je neutemeljeno, saj je v skladu z navedeno določbo stopnja plačila začasnega delavca povezana s plačilom, ki bi bilo specifičnemu začasnemu delavcu plačano, če bi delal kot redno zaposleni delavec, in ne s plačilom, ki bi bilo plačano drugim specifičnim začasnim delavcem, ki delajo za podjetje uporabnika. Zato se pri določanju, kaj pomeni ustrezno plačilo začasne delavce, navedenih delavcev ne bi smelo primerjati z drugimi (redno zaposlenimi) delavci, ki so neposredno zaposleni na istih delovnih mestih, temveč je treba oceniti stopnjo plačila, ki bi ga določeni začasni delavec moral prejeti za isto delo, ki ga opravlja kot začasni delavec, če bi bil zaposlen neposredno.
- 19 Jamstva za varstvo pravic začasnih delavcev, določena v členu 75(2) zakonika o delovnih razmerjih, so v Evropski uniji urejena enotno. Praksa institucij EU potrjuje, da je plačilo začasnih delavcev v institucijah, ki jih je ustanovila Evropska unija, določeno v skladu s pravilom, določenim v členu 5(1) Direktive 2008/104, ki ustreza členu 75(2) zakonika o delovnih razmerjih.
- 20 V obravnavani zadevi predmeta spora ne ureja pravo Unije. Spor ureja nacionalno pravo, zato ni potrebe po razlagi zakonodaje Unije.

Kratek povzetek razlogov za predlog za sprejetje predhodne odločbe

- 21 Predložitveno sodišče navaja, da je do spora v postopku v glavni stvari v bistvu prišlo v zvezi z vprašanjem, ali se določbe o enakem obravnavanju delavcev, zaposlenih pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, in delavcev, ki jih podjetje uporabnik zaposluje neposredno, določene v členu 5 Direktive 2008/104 in prenesene v nacionalno pravo, uporabljajo za položaj v postopku v glavni stvari glede na dejstvo, da je bilo podjetje uporabnik EIGE, agencija Evropske unije.
- 22 Predložitveno sodišče mora obravnavati vprašanje o uporabi meril, določenih v členu 1(2) Direktive 2008/104. V tej določbi je navedeno, da se Direktiva uporablja za javna in zasebna podjetja, ki so agencije za zagotavljanje začasnega dela ali podjetja uporabniki, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na to, ali gre za pridobitno ali nepridobitno poslovanje. Nacionalno sodišče prosi za pojasnilo dveh vidikov te določbe: točen pomen pojma „javno podjetje“ in subjekta (subjektov), za katere(ga) velja merilo opravljanja gospodarske

dejavnosti, določeno v navedeni določbi. S pojasnilom teh vidikov bo odločeno o vprašanju, ali EIGE spada na področje uporabe Direktive 2008/104.

- 23 Predložitveno sodišče v zvezi s pojmom „javno podjetje“ opozarja, da preučevanje določenih jezikovnih različic Direktive 2008/104 (angleščina, francoščina in poljščina) kaže, da se pomen pojma, uporabljenega v litovski različici Direktive [„valstybinė įmonė“], razlikuje od pomena v drugih prej omenjenih jezikih, kjer je širši in bolj ustreza pojmu „oseba javnega prava“.
- 24 V zvezi z merilom „[opravljanja] gospodarske dejavnosti“ ni povsem jasno, za katere subjekte se uporablja, tj. (i) ali se uporablja izključno za podjetje uporabnika; (ii) ali se uporablja za javna in zasebna podjetja, ki so agencije za zagotavljanje začasnega dela ali podjetja uporabniki, od katerih vsaj eno „[opravlja] gospodarske dejavnosti“, ali (iii) ali je treba to določbo razumeti v smislu, da morata agencija za zagotavljanje začasnega dela in podjetje uporabnik „[opravljati] gospodarske dejavnosti“.
- 25 Predložitveno sodišče navaja, da se zdi, da se Direktive 2008/104 ne bi smelo razlagati tako, da določa zavezujoč pogoj, da podjetje uporabnik „[opravlja] gospodarske dejavnosti“, in da je to prepuščeno diskrecijski presoji samih držav članic. Vendar pa je potrebna razlaga Sodišča v zvezi s tem merilom.
- 26 Glede na dejstva, da (a) se Direktiva uporablja tudi za javna podjetja (osebe javnega prava); (b) litovsko pravo pri izvrševanju diskrecijske pravice, dodeljene državam članicam, ne določa izjeme od uporabe Direktive za subjekte, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti; (c) ni dvoma o tem, da je agencija za zagotavljanje začasnega dela „[opravljala] gospodarsko dejavnost“; (d) Direktiva 2008/104 ne vsebuje nobenih izjem, ki bi omogočale, da bi bili iz njenega področja uporabe izključeni položaji, v katerih so podjetja uporabniki subjekti javnega sektorja, vključno z agencijami Unije, in (e) Direktiva 2008/104 ne vsebuje nobenih izjem, ki bi dopuščale neuporabo načela enakega obravnavanja začasnih delavcev, ki delajo v navedenih subjektih, predložitveno sodišče ugotavlja, da se *prima facie* zdi, da ne obstajajo nobeni razlogi za izključitev položaja v postopku v glavni stvari iz področja uporabe Direktive 2008/104 in nacionalne zakonodaje, s katero se ta izvaja, ter da ne obstajajo nobeni razlogi za neuporabo varstva, ki se z navedenimi pravnimi akti zagotavlja delavcem, zaposlenim pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela.
- 27 Nacionalno sodišče se ob sklicevanju na ugotovitve, izpeljane v točki 46 sodbe z dne 17. novembra 2016 v zadevi C-216/15, Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH, EU:C:2016:883, ter pojasnila, podana v točki 40 sodbe z dne 11. novembra 2010 v zadevi C-232/09, Danosa, EU:C:2010:674, citirani v navedeni prvi sodbi, nagiba k zavzetju stališča, da za agencije Unije ne bi smele veljati izjeme.
- 28 Glede na vsebino in bistvo Direktive 2008/104 bi morala biti v skladu z načelom dobrega upravljanja izrecno določena možnost, da države članice pri izvajanju

Direktive delajo izjeme, ki zajemajo neuporabo Direktive ali ustreznega določila enakega obravnavanja za subjekte, kot je EIGE. Nacionalno sodišče kot primer specifične izjeme navaja člen 1(3) Direktive, a ugotavlja, da niti besedilo Direktive niti nacionalno pravo ne določata nobenih razlogov za povezovanje navedene izjeme z merilom opravljanja gospodarske dejavnosti. Poleg tega se izjeme na splošno ne razlagajo široko.

- 29 Razumno je mogoče zavzeti stališče, da je bila Direktiva 2008/104 sprejeta tudi ob upoštevanju takih podjetij uporabnikov, kot je EIGE, ter tudi ob upoštevanju posebnih značilnosti njihovega financiranja in usklajevanja določb Direktive z drugimi določbami prava Unije.
- 30 Zapletenejši postopki za zaposlovanje in odpuščanje v javnem sektorju delno krepijo stabilnost in neodvisnost dejavnosti oseb javnega prava, posebno pomembnih za delovanje javnega sektorja. Hkrati lahko zgoraj omenjene formalnosti sprožijo tudi nezaželene posledice, kot je pomanjkanje delovne sile ob nenadnem povečanju delovne obremenitve. Začasno delo je koristno orodje, ki pomaga pri reševanju te težave. Ob upoštevanju teh preudarkov bi lahko neuporaba enakega obravnavanja za subjekte, kot je EIGE, povzročila oslabitev konkurenčnosti zadevnih subjektov na trgu dela v primerjavi z delodajalci v zasebnem sektorju.